

2. Ященко А. М., Шинкарчук А. Я. Деякі міркування з приводу розмежування спеціальних заходів протидії домашньому насильству, що нормативно визначені в різних галузях національного законодавства. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 2 (25). С. 24–32.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1882>

Швагер Ольга Андріївна

*к.ю.н., асистент кафедри міжнародного,
європейського права та порівняльного правознавства
Сумського державного університету*

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ

Фінансова інклюзія є процесом взаємодії між суб'єктами фінансового ринку та споживачами фінансових послуг, що через надання рівного доступу до фінансових послуг забезпечує такий рівень участі споживачів фінансових послуг у фінансовій системі, який через забезпечення сталості фінансових інституцій сприяє суспільному розвитку [1, с. 66].

Ключові фактори, що впливають на рівень фінансової інклюзії: – територіальні – особливості місця проживання. Доступ до більшості філій/відділень банків у міській та сільській місцевості суттєво відрізняється; – фінансові – низький рівень доходів населення спричиняє їх фінансову неспроможність в отриманні багатьох фінансових послуг; – освітні – низький рівень фінансової грамотності населення загалом та особливо малозабезпечених верств є основною перешкодою в доступі до фінансових послуг та їх ефективного використання; – юридичні – для таких категорій населення, як мігранти та біженці, є проблема в юридичній ідентичності, що закриває доступ до базових фінансових послуг; – психологічні – відсутність

довіри до фінансових інститутів, що спричиняє зберігання заощаджень та проведення розрахунків поза її межами [2, с.77].

Доступ до фінансових послуг є, мабуть, найважливішим аспектом фінансової інклюзії. Інклюзія не може бути досягнута без створення належної інфраструктури, що розуміє собою як наявність спеціальних інституцій, які мають на меті сприяти інтеграції споживачів на ринку фінансових послуг, так і спеціальних правил, які дозволяють мінімізувати можливі ризики пов'язані з такою інтеграцією.

Одним із визначальних принципів інноваційної фінансової інклюзії є принцип пропорційності. Відповідно до нього, щоб досягти розумного балансу, чинні правила повинні бути ретельно проаналізовані регуляторами, щоб визначити, чи є їхні вимоги до постачальників послуг і клієнтів пропорційними ризикам. Застосування підходу, що ґрунтується на оцінці ризиків, який дозволяє не лише ідентифікувати ризики, а й уживати заходи щодо їх зменшення, принципово змінило уявлення щодо можливості поєднання фінансової інклюзії і фінансової цілісності. Сьогодні вони вважаються не лише сумісними, а й такими, що взаємно підсилюються, що в результаті забезпечує фінансову стабільність [3, с.82].

На сьогоднішній день доволі актуальними є питання фінансової інклюзії вимушених мігрантів у Європейському Союзі, оскільки їх число значно збільшилось у зв'язку із російським військовим вторгненням на територію України.

4 березня 2022 року міністри Європейського Союзу активували Директиву про тимчасовий захист (2001/55/ЄС), яка запровадила тимчасовий захист та підтримку особам, які тікають з України внаслідок війни. Розроблений механізм тимчасового захисту повинен сприяти реалізації цінностей Європейського Союзу. Цей статус забезпечуватиме захист, включаючи дозвіл на проживання, соціальну підтримку та медичне обслуговування, доступ до освіти та ринку праці.

Фінансова інтеграція шукачів притулку є важливою складовою інтеграційних зусиль Європейського Союзу, оскільки доступ до основних платіжних послуг є необхідною умовою для повної участі в сучасній економічній сфері та суспільному житті співтовариства [4].

Частиною адаптації до нормального життя для тих, хто прибуває з України, є доступ до банківських рахунків у Європейському Союзі, щоб люди могли отримувати виплати соціальної допомоги, зарплату чи здійснювати платежі. Бенефіціари тимчасового захисту мають право на основний банківський рахунок. Комісія підтримує контакти з банківською індустрією, щоб забезпечити виконання, і це буде частиною інформаційних кампаній. Керівництво щодо імплементації Директиви про тимчасовий захист також рекомендує державам-членам сприяти відкриттю банківського рахунку ще до видачі дозволу на проживання [5, с.5].

Європейське банківське управління (ЕВА) у своїй заяві [6] рішуче засуджує останні події, які завдають важкої шкоди українській державі, суспільству та економіці. Національні компетентні органи повинні забезпечити, відповідно до Директиви про платіжні рахунки (2014/92/ЄС), переміщеним особам з України доступ до відкриття та використання платіжних рахунків з основними послугами.

ЕВА вітає зусилля, вжиті компетентними органами деяких держав-членів Європейського Союзу, щоб роз'яснити, як установи можуть надавати шукачам притулку доступ до фінансових продуктів і послуг відповідно до існуючої правової бази, і закликає інші розглянути можливість вжиття подібних заходів [7].

Так, наприклад, бельгійська компанія Febelfin за сприяння уряду розробила дорожню карту доступу до основних банківських послуг вимушених мігрантів з України [8]. В Італії на сьогоднішній день діє Національна обсерваторія з фінансової інтеграції мігрантів, яка сприяє фінансовій інклюзії. Цілі обсерваторії полягають у кращому розумінні участі мігрантів у фінансовій системі та наданні операторам і політикам відповідних

інструментів для розробки ефективної політики. Обсерваторією розроблено низку документів, що сприяють досягненню мети фінансової інклюзії, у тому числі й вимушених мігрантів з України [9].

Проте суб'єкти, до сфери повноважень яких входить розробка фінансових політик, продовжують стикатися з кількома проблемами, намагаючись сприяти фінансовій інтеграції мігрантів. Для того, щоб зазначені суб'єкти досягли оптимальних результатів від свого втручання, вони повинні, серед іншого: (1) виступати за прийняття дружніх правил і норм як у країнах походження, так і в країнах, що приймають мігрантів; (2) застосовувати гендерно-орієнтовані та гендерно - відповідальні підходи; (3) виходити за межі адвокації та безпосередньо впроваджувати політику, яка зменшує витрати на здійснення грошових переказів; (4) розробити спеціальну базу даних мігрантів, щоб допомогти продемонструвати ступінь фінансової ізоляції мігрантів; (5) інвестувати у вимірювання впливу реалізованих проєктів для оцінки того, що було зроблено та що потрібно зробити; (6) сприяти легальному доступу мігрантів до ідентифікаційних документів – за прикладом УВКБ ООН; (7) підтримувати дієво - орієнтоване партнерство та синергію між публічним та приватним сектором; (8) залучати додаткове фінансування від представників державного та приватного секторів за допомогою змішаного фінансового підходу; (9) запровадити заходи фінансової інклюзії, які виходять за межі об'єкта грошових переказів та орієнтовані на інвестиційні потреби мігрантів; (10) застосовувати постійні, а не одноразові втручання за потреби; та (11) покращити взаємодію між фінансовими та цифровими системами [10, с. 1].

Підсумовуючи вище викладене, слід зазначити, що інституціями та суб'єктами фінансового сектору Європейського Союзу, у відповідь на збільшення потоку мігрантів внаслідок російської агресії, були зроблені значні кроки для сприяння фінансовій інтеграції вимушених мігрантів. Однак необхідно постійно аналізувати потреби як фінансового ринку, так і вимушених мігрантів, щоб гарантувати, що всі мігранти можуть отримати

доступ до необхідних фінансових послуг. Досягнення цього вимагає від суб'єктів на всіх рівнях державного регулювання створення функціональної взаємодії та покращення партнерства між приватним та державним сектором. Забезпечення належного правового забезпечення доступу вимушених мігрантів до фінансових послуг сприятиме фінансовій інтеграції мігрантів та дозволить розширити можливості мігрантів робити внесок в економічний розвиток як приймаючої країни, так і країни походження.

Джерела:

1. Ануфрієва К. В., Шкляр А. І. Фінансова інклюзія як чинник соціоекономічного розвитку. *Український соціум*. № 3 (70). 2019. С. 59-77
2. Діденко, І. В., Мірошник М. О. Розвиток банківських послуг для малозабезпечених верств населення. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Том 32 (71). № 2. 2021. С. 76-80
3. Єгоричева С. Б. Фінансова інклюзія в рамках системи протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму. *Фінансовий простір*. № 4 (32). 2018. С. 80-87
4. European Commission: Financial Inclusion: Ensuring Access to a Basic Bank Account. Consultation Document URL: <https://www.financite.be/sites/default/files/references/files/330.pdf>
5. EBA calls on financial institutions to ensure compliance with sanctions against Russia following the invasion of Ukraine and to facilitate access to basic payment accounts for refugees URL: <https://www.eba.europa.eu/eba-calls-financial-institutions-ensure-compliance-sanctions-against-russia-following-invasion>
6. EBA Opinion on Customer Due Diligence on Asylum Seekers (EBA-Op-2016-07) URL: <https://www.eba.europa.eu/eba-publishes-opinion-on-the-application-of-customer-due-diligence-measures-to-customers-who-are-asylum-seekers-from-higher-risk-third-countries-or-te>

7. Leaflet Ukraine: Вся інформація про основні банківські послуги: що це означає для Вас? URL:https://info-ukraine.be/sites/default/files/documents/files/Leaflet_Ukraine_UA.pdf

8. Osservatorio nazionale Sull'inclusione finanziaria dei migrant URL: <http://www.migrantiefinanza.it/#intro>

9. Supporting financial inclusion of migrants: Actors, approaches and avenues to overcome challenges Technical Report. March 2022. DOI: 10.13140/RG.2.2.26477.87528

Кубрак Олег Вікторович

старший викладач кафедри правосуддя та філософії

Сумського національного аграрного університету

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СВІТОВОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ІНВАЛІДІВ.

У кожній країні є своя історія соціальної реабілітації інвалідів. Законодавство більшості країн варіює залежно від різниці у рівні їхнього промислового розвитку, соціально-економічної ситуації тощо.

У деяких європейських країнах ще до Другої світової війни існувало законодавство щодо інвалідів, в основі якого лежали заходи щодо інвалідів-ветеранів або незаможних громадян на момент початку XX століття. Деякі країни приступили до здійснення конкретних заходів для підтримки інвалідів після Другої світової війни, а також ухвалили закони щодо їх реабілітації. До кінця 70-х років. XX ст. домінувала концепція визнання інвалідами всіх основних прав без спеціальних заходів захисту.

Першим документом, який змінив підхід до вирішення проблем інвалідів, стала Всесвітня програма дій щодо інвалідів. До її прийняття соціальна політика щодо інвалідів включала лише заходи медичного характеру, реабілітацію та профілактику щодо попередження окремих причин інвалідності. Проголошені Програмою цілі забезпечення рівності та повної